

Stanovisko habilitační komise k návrhu na jmenování docentem

Masarykova univerzita

Fakulta

Pedagogická

Obor řízení

Speciální pedagogika

Uchazeč

Mgr. Pavel Beneš, Ph.D.

Pracoviště uchazeče

Katedra optometrie a ortoptiky Lékařské fakulty MU

Habilitační práce

Zraková postižení – behaviorální přístupy při edukaci s pomůckami

Složení komise

Předseda

prof. PhDr. Marie VÍTKOVÁ, CSc.,

katedra speciální a inkluzivní pedagogiky, Pedagogická fakulta MU

prof. MUDr. Blanka BRŮNOVÁ, DrSc.

*katedra přírodovědných oborů, Fakulta biomedicínského inženýrství
ČVUT v Praze*

doc. Mgr. Kateřina VITÁSKOVÁ, Ph.D.

*Ústav speciálněpedagogických studií, Pedagogická fakulta
Univerzity Palackého v Olomouci*

doc. PaedDr. Terézia HARČARÍKOVÁ, PhD.,

katedra speciálnej pedagogiky, Pedagogická fakulta UK v Bratislave

doc. PhDr. Karel PANČOCHA, Ph.D.,

Institut výzkumu inkluzivního vzdělávání, Pedagogická fakulta MU

Hodnocení vědecké kvalifikace uchazeče

Svoji vědeckou kvalifikaci prokázal Mgr. Pavel Beneš, Ph.D., zapojením do vědecko-výzkumného mezinárodního projektu (1) a dalších rozvojových projektů (6). Tuto činnost lze rozdělit do tří tematických oblastí: korekce refrakčních vad v populaci, aplikace jednotlivých typů kontaktních čoček, novinky v poradenství v oblasti možnosti zlepšení zrakových funkcí.

1. Výzkum zaměřený na problematiku osob se zrakovým postižením

Vědecko-výzkumná činnost uchazeče je zaměřena na problematiku osob se zrakovým postižením a možnosti korekce zrakových vad pomocí optických korekčních pomůcek. Orientuje se na oblast testování funkčního vidění a korekce refrakčních vad, včetně zhotovení optických pomůcek a doporučení vhodných typů korekce a komunikaci s osobami se zrakovým postižením. Pro úspěšné řešení projektů a výzkumnou činnost v oblasti kompenzačních a rehabilitačních podmínek pro jedince se zrakovým znevýhodněním je nutné propojení odborných poznatků s praxí. U jedinců se speciálními potřebami je realizovaná řada screeningových opatření, při kterých je sledován speciálněpedagogický proces.

2. Multioborová spolupráce a propojení speciální pedagogiky s nelékařskými obory

Odborný zájem o multioborovou spolupráci speciální pedagogiky s nelékařskými obory projevil uchazeč v roce 2016, kdy se začal podílet na výuce předmětu oftalmologie na PdF MU, čemuž napomohla realizace projektu „Posílení praktické výuky v oblasti péče o slabozraké“ (MUNI/FR/0935/2016) a aktivní účast na mezinárodním projektu Special

olympics (2016 – dosud). V rámci projektu se jedná o možnost uplatnit speciálněpedagogické principy při testování zrakových funkcí u jedinců s mentálním postižením. V souvislosti s využitím praktických zkušeností ve výzkumu v oblasti testování zrakových funkcí, publikoval uchazeč devět vědeckých studií, zařazených také v časopisech s Impact Factorem nebo v databázích Scopus. Vedle medicínské stránky funkčního vidění se uchazeč zaměřuje na propojení speciální pedagogiky a nelékařských oborů, zejména optometrie a ortoptiky. Výzkum probíhá u osob s refrakčními vadami, kterým jsou následně doporučovány korekční a rehabilitační pomůcky. Je u nich zpravidla prováděna edukace a nácvik s jednotlivými typy pomůcek. Témata jsou např. prezentovaná v publikacích:

Beneš, P., Synek, S., Petrová, S., Sokolová Šidlová, J., Forýtková, I., Holoubková, Z. (2012) Výskyt refrakčních vad s následnou volbou korekční pomůcky. *Česká a slovenská oftalmologie*. Praha, Česká lékařská společnost J. E. Purkyně, (68), č. 1, s. 11-16 (80 %)

Beneš, P., Vrubel, M. (2017) Individuals with a high refractive error and the learning with an appropriate type of optical corrective aid. *Journal of Exceptional People*, roč. 10, č. 1. s. 7-14 (80 %)

Veselý, P., Patočková, Hanák, L., Beneš, P. (2017) Barvocit u probandů bez a s chromogenovým filtrem. *Česká a slovenská oftalmologie*, roč. 73, č. 3, s. 118-122 (25 %)

3. Uplatnění prvků využívaných v aplikované behaviorální analýze

V uvedených textech se mj. uplatňují prvky využívané v aplikované behaviorální analýze. Používají se tak metody a postupy, kterými lze u jedinců sledovat nácvik a práci s optickými pomůckami, případně posílit jejich osobnost tak, aby dokázali pomůcku lépe a efektivněji používat. Výstupem tohoto přístupu je habilitační práce uchazeče: *Zraková postižení - behaviorální přístupy při edukaci s pomůckami*.

Výzkumné práce a studie prezentuje uchazeč odborné veřejnosti formou přednášek, posterových sdělení, seminářů a workshopů na domácích a zahraničních sympoziích a konferencích (např. Olomoucké speciálněpedagogické dny, Optometry Conference of Central and South-Eastern Europe).

Beneš, P., Holoubková, Z., Synek, S. Dry eye education and its assesment an overview. In Budapest, 2015, European Academy of Optometry and Optics (95 %).

Beneš, P., Vrubel, M. Výběr vhodného typu korekční pomůcky při rehabilitaci jedinců se zrakovým znevýhodněním. In V. Olomoucké speciálněpedagogické dny. Olomouc, 2017 (80 %).

Beneš, P. Projekt zdravý sportovec - kvalita zraku. In VIII. Celostátní studentská konference optometrie a ortoptiky s mezinárodní účastí. Brno: NCONZO, 2017 (100 %).

Beneš, P. Nácvik s pomůckami pro slabozraké. In Mikuláš, 2017. Brno: NCONZO, 2017 (100 %).

Beneš, P., Vrubel, M. Výhody digitálních lup pro slabozraké, nácvik a rehabilitace klientů se zrakovým postižením. In VI. Olomoucké speciálněpedagogické dny, Olomouc, 2018 (90 %).

Bohatá domácí a zahraniční přednášková činnost uchazeče souvisí s jeho členstvím v odborných společnostech: The European Academy of Optometry and Optics, Společenstvo českých optiků a optometristů, Česká kontakto-gologická společnost.

Mgr. Pavel Beneš, Ph.D., přispěl svou účastí na výše uvedených výzkumných projektech k šíření poznatků ze sledovaných oblastí do teorie a praxe. Publikováním a aktivním vystupováním doma i v zahraničí významně podpořil šíření získaných poznatků a zkušeností z vědecko-výzkumné činnosti směrem k odborné veřejnosti i studentům.

Závěr: Vědecká kvalifikace uchazeče *odpovídá* požadavkům standardně kladeným na uchazeče v rámci habilitačních řízení v oboru Speciální pedagogika.

Hodnocení pedagogické způsobilosti uchazeče

Mgr. Pavel Beneš, Ph.D., působí na Lékařské fakultě Masarykovy univerzity od 2003 na Katedře optometrie a ortoptiky. Jeho pedagogická činnost je směřována především na problematiku optiky a optometrie.

Vede přednášky v bakalářském a navazujícím magisterském studiu na LF MU v českém a anglickém jazyce.

V bakalářském studijním programu (Nauka o refrakci, Oftalmologické přístroje, Základy pedagogiky a edukace, statistika a metodologie vědeckého výzkumu, Základy edukace a pedagogiky, Zvětšovací pomůcky, Ergonomie vidění).

V navazujícím magisterském studijním programu (Oftalmologické přístroje, Zvětšovací pomůcky, Estetická chirurgie a oftalmologická protetika).

Vede cvičení a laboratorní cvičení na LF MU v českém a anglickém jazyce.

V bakalářském studijním programu (optická praktika, oftalmologické přístroje, výroba optických pomůcek, nauka o refrakci, zvětšovací pomůcky, bakalářská práce, oční patologie a klinická oftalmologie, ergonomie vidění).

V navazujícím magisterském studijním programu (oftalmologické přístroje, zvětšovací pomůcky, diplomová práce, kontaktologie).

Součástí pedagogické činnosti je vedení bakalářských a diplomových prací studentů.

Mgr. Pavel Beneš, Ph.D., je jmenovaný jako člen komise pro státní závěrečné zkoušky bakalářských i magisterských studijních programů: Optika – optometrie, Ortoptika, Optometry, Optometrie.

V současné době vede 2 doktorandy (práce rozpracovaná, plánované ukončení 2019, 2020).

Má jmenovací dekret – člen zkušební komise pro aprobační zkoušky zdravotnických pracovníků a jiných odborných pracovníků, kteří získali odbornou způsobilost v oblasti poskytování zdravotní péče ve státech EU.

Je koordinátorem pro ERASMUS a člen kolegia děkana LF MU.

Z publikační činnosti zaměřené na zpracování pedagogických textů jmenujme 1 učebnici

Beneš, P., Vrubel, M. (2018) *Oftalmologie pro speciální pedagogy*. Brno: Paido (80 %)

a 3 učební texty:

Beneš, P., Petrová, S., Holoubková, Z. (2010) *Optická praktika*. Elportál [online] (95 %).

Beneš, P. (2015) *Přístroje pro optometrii a oftalmologii*. Brno: NCONZO (100 %).

Severa, D., Veselý, P., Beneš, P. (2016) *Základy metod korekce refrakčních vad*.

Multimediální podpora výuky klinických a zdravotnických oborů. Portál LF MU (30 %).

Na závěr lze uvést, že Mgr. Pavel Beneš, Ph.D., se významně podílel ve spolupráci s Mgr. Martinem Vrubelem, Ph.D., z IVIV na PdF MU, na přípravě nové specializace Oftalmopedie s vlastním studijním plánem v rámci nově akreditovaného navazujícího magisterského studijního programu Speciální pedagogika se specializacemi (2018). Program je akreditovaný v českém a anglickém jazyce. Absolvent se SZZ z oftalmopedie se může ucházet o pozici ve zdravotnictví podle zákona č. 96/2004 Sb. o nelékařských zdravotnických profesích § 23a a § 43 a aktualizované vyhlášky č. 55/2011 Sb. o činnostech zdravotnických pracovníků a jiných odborných pracovníků § 47. Vykonává činnosti uvedené v § 44 a dále pod přímým vedením zřizovatele a) základní diagnostické postupy v oboru zrakové terapie, b) léčbu a rehabilitaci zrakových poruch a vad zraku, a to stimulaci zraku, cvičením zrakových dovedností a nácvikem kompenzačních technik při těžké poruše zrakových funkcí.

Závěr: Pedagogická způsobilost uchazeče *odpovídá* požadavkům standardně kladeným na uchazeče v rámci habilitačních řízení v oboru Speciální pedagogika.

Hodnocení habilitační práce uchazeče

Ve všech třech posudcích (prof. Vomely, doc. Lopúchové a doc. Květoňové) je vyjádřeno pozitivní hodnocení habilitační práce *Zrakové postižení – behaviorální přístupy při edukaci s pomůckami* Mgr. Pavla Beneše, Ph.D. Oponenti se shodli v názoru, že se jedná o řešení vysoce aktuální téma zejména v současnosti, kdy jednotlivců s různými vadami zraku narůstá, zejména v seniorském věku a je třeba řešit nejen jejich korekci, ale zejména edukaci pro efektivní zácvik a využívání korekčních pomůcek.

Teoretická východiska jsou zpracovaná na úrovni současného poznání a reflektují hlediska dotčených oborů – speciální pedagogiky, psychologie, medicíny. V teoretické části se autor věnuje několika vybraným hlavním oblastem, jako je inkluze, inkluzivní vzdělávání a vyučování, aplikovaná problematika aplikované behaviorální analýzy a její uplatnění ve speciální pedagogice, dále jsou popsány nejčastější vady zraku a zrakového aparátu a podrobně jsou charakterizovány optické pomůcky pro osoby se zrakovým postižením. Zpracováním teoretické části habilitační práce si autor připravil dobrá teoretická východiska pro výzkum.

Použitá metodologie odpovídá publikačním záměrům autora v oblasti výzkumu, který koresponduje s evropským standardem. Autor využívá dostupný metodologický aparát a postupy ukotvené v této vědecké oblasti. Charakter výzkumu je kvantitativní, což při využití zvolených metodologických postupů přispívá k validitě a reliabilitě získaných výsledků.

Dosažené výsledky výzkumu jsou originálním přínosem pro speciálněpedagogickou a optometrickou praxi. Oponenti ocenili rovněž význam dosažených výsledků ve způsobu edukace pro používání optických/korekčních pomůcek prostřednictvím metody aplikované behaviorální analýzy (ABA) u jedinců se zrakovým a mentálním postižením, který je originální a posouvá hranice speciálněpedagogické činnosti u jednotlivců s vadami zraku. Výsledky výzkumu jsou uplatnitelné nejen ve speciálněpedagogické praxi, ale jejich přesah je i v oblasti optometrie/ortoptiky.

Habilitační práce je přínosem v oboru Speciální pedagogiky s perfektním návodem a doporučením jak pro jedince s uvedenou patologií, ale zejména pro všechny, kdo s těmito klienty pracují. Tento pohled je nejlepším zhodnocením aplikace doporučení pro praxi, uvádí prof. MUDr. Jindřich Vomela, CSc., LL.M.

Členové habilitační komise se ztotožňují s pozitivním hodnocením oponentů habilitační práce Mgr. Pavla Beneše, Ph.D., a kladně hodnotí jeho přínos pro rozvoj oboru Speciální pedagogika, včetně jejích interdisciplinárních přesahů, jak z hlediska teorie, tak praxe.

Závěr: Úroveň habilitační práce uchazeče **odpovídá** požadavkům standardně kladeným na habilitační práce v oboru Speciální pedagogika.

Výsledek tajného hlasování komise

Počet členů komise	5
Počet odevzdaných hlasů	4
z toho	
kladných	4
záporných	0
neplatných	0

Návrh komise

Na základě výsledku tajného hlasování následujícího po zhodnocení vědecké kvalifikace, pedagogické způsobilosti a úrovně habilitační práce uchazeče předkládá komise Vědecké radě Pedagogické fakulty Masarykovy univerzity návrh

jmenovat uchazeče docentem v oboru Speciální pedagogika. na zastavení řízení.

V Brně dne 3. prosince 2018

prof. PhDr. Marie VÍTKOVÁ, CSc.,
podpis

prof. MUDr. Blanka BRŮNOVÁ, DrSc.omluva.....
podpis

doc. Mgr. Kateřina VITÁSKOVÁ, Ph.D.,
podpis

doc. PaedDr. Terézia HARČARÍKOVÁ, Ph.D.,
podpis

doc. PhDr. Karel PANČOCHA, Ph.D.,
podpis